

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Кафедра історії та археології

Силабус курсу
Актуальні питання історії та культури України

Обсяг:	120 годин / 4 кредити
Семестр, рік	1 семестр; I рік очна форма
Дні, час, місце:	За розкладом
Викладач	ЮРАШ Євген Олександрович; доктор філософії (PhD) зі спеціальності 032 історія та археологія, старший викладач кафедри історії України та спеціальних історичних дисциплін
Контактний тел.	096-888-66-75
E-mail:	urash@onu.edu.ua
Робоче місце	Факультет історії та філософії вул. Університетська (Єлісаветинська), 12, кафедр історії України та спеціальних історичних дисциплін, ауд. 10
Консультації	Офлайн: вівторок 14.30-15.30 (1, 2 тиждень місяця) Онлайн: четверг 14.30-15.30 (3, 4 тиждень місяця), Zoom (за попередньою домовленістю)

КОМУНІКАЦІЯ

Спілкування в аудиторії за розкладом. Інші види комунікації: E-mail, соціальні мережі (група Telegram), Zoom.

e-mail: urash@onu.edu.ua

соціальні мережі: Telegram (за номером телефону)

аудиторія: за розкладом

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предмет вивчення дисципліни – вивчення дисципліни: процес розвитку історичного процесу в українських землях протягом IX – XXI ст.

Пререквізити курсу: шкільний курс “Історія України”. Вивчення цього курсу має сформувати у здобувача вищої освіти вміння виявляти взаємозв’язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, знання загальних суспільних процесів в історії України.

Постреквізити курсу: після вивчення курсу «Історія України» у здобувачів вищої освіти формуються знання, уміння та навички для вивчення обов'язкових та вибіркових курсів, «Філософія», «Соціологія», «Політологія».

Мета викладання курсу є набуття знань здобувачами в галузі історичної україністики як фундаментальної науки в системі гуманітарного знання, з основними історичними етапами становлення й розвитку суспільства на землях Центрально-Східної Європи, Української держави, з такими основними складовими культури як мистецтво, етнографія та матеріальною культурою, науковими знаннями, що дозволяють їм визначити, класифікувати тенденції розвитку української культури, формування наукового осмислення минулого України як складової частини світової спільноти.

Під час викладання курсу ставляться **такі завдання:**

- розкрити місце історії та культурології у системі університетського навчання;
- систематизувати наявні знання студентів з історії України;
- ознайомити здобувачів із закономірностями суспільно-політичних та соціально-економічних процесів, що відбувалися в Україні;
- сформувати у здобувачів уявлення щодо оцінок найбільш актуальних подій історії України та її культури;
- сприяти формуванню уявлень про міжпредметні зв'язки у вивченні гуманітаристики;
- звернути увагу здобувачів на засоби протистояння ідеологічним диверсіям російського агресора.
- показати закономірності історичного розвитку при вивченні основних етапів становлення вітчизняної і зарубіжної культури та її взаємозв'язок із соціально-економічними, політичними процесами суспільства;
- поглибити усвідомлення здобувачами сутності культури як основну форму цілеспрямованої людської діяльності.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей:**

Інтегральна:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі геодезії та землеустрою

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК01. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК07. Здатність працювати автономно.

ЗК08. Здатність працювати в команді.

ЗК09. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК12. Здатність реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства і необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав та свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК13. Здатність зберігати, примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії, закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу й суспільство, а також в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для відпочинку та ведення здорового способу життя.

Очікувані програмні результати навчання (РН):

РН3. Доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументацію.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен знати:

- основні етапи розвитку суспільства на території України;
- загальні тенденції у формуванні держав на землях сучасної України;
- місце та роль загальноєвропейських процесів в історії України;
- основні форми і типи культури;
- основні етапи розвитку української культури, їхні стильові особливості;
- основні культурно-історичні центри;
- культурні традиції, свята українського народу, культурні особливості регіонів України;
- основні досягнення вітчизняного і зарубіжного мистецтва і видатних діячів культури України.

вміти:

- вирізняти окремі періоди в історії України;
- тлумачити історичну термінологію; - систематизувати отриману інформацію в межах окремих етапів розвитку історичних процесів;
- аналізувати різні точки зору щодо дискусійних питань історії;
- формувати систему аргументації у межах підготовки до семінарських занять та виконання самостійної роботи.

Опанування цієї навчальної дисципліни забезпечує набуття здобувачами навичок і компетентностей направлених на досягнення наступних глобальних цілей сталого розвитку до 2030 року, проголошених резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року № 70/1, визначених Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722, зокрема:

Ціль 4: забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх;

Ціль 5: забезпечення гендерної рівності, розширення прав і можливостей усіх жінок та дівчат;

Ціль 10: скорочення нерівності;

Ціль 16: сприяння побудові миролюбного і відкритого суспільства в інтересах сталого розвитку, забезпечення доступу до правосуддя для всіх і

створення ефективних, підзвітних та заснованих на широкій участі інституцій на всіх рівнях.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс викладається на очній формі навчання і передбачає лекції, практичні заняття та організацію самостійної роботи.

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання: *словесні* (лекції, пояснення, дискусія, обговорення проблемних ситуацій); *наочні* (мультимедійні презентації); *практичні* (робота з документальними джерелами, виконання індивідуальних завдань).

Передбачається проведення очних та онлайн консультацій за розкладом.

Змістовий модуль 1. Історія та культура України з найдавніших часів до початку XX ст.

Тема 1. Давня історія України.

Тема 1.1. Археологічна спадщина та формування української ідентичності в давнину.

Тема 2. Україна у період середньовіччя.

Тема 2.1. Культурні трансформації Київської Русі та Галицько-Волинської держави.

Тема 2.2. Історія українського козацтва як феномен європейського середньовіччя.

Тема 3. Україна у другій половині XVII - XVIII ст.

Тема 3.1. Гетьманщина та її інституції: історико-культурний вимір.

Тема 4. Українські землі у другій половині XIX – на початку XX ст.

Тема 4.1. Національно-культурне відродження та розвиток громадського руху.

Змістовий модуль 2. Актуальні питання історії та культури XX-XXI ст.

Тема 5. Україна в роки Першої світової війни та Української революції (1914-1921 рр).

Тема 5.1. Міжнародний контекст та державотворчі зусилля українців у 1917–1921 рр.

Тема 6. Україна у роки радянської влади. Україна та українці поза межами СРСР.

Тема 6.1. Голодомори, репресії та національний спротив.

Тема 6.2. Дисидентський рух і культурна опозиція у 1960–1980-х рр.

Тема 7. Становлення незалежної України. Україна у війні з російськими агресорами.

Тема 7.1. Помаранчева революція та Революція Гідності: передумови і наслідки.

Тема 7.2. Вплив війни на українську культуру, медіа та колективну

пам'ять.

Тема 8. Розвиток освіти, науки та культури України у XX – XXI ст.

Тема 8.1. Сучасні культурні бренди України.

Тема 8.2. Українська культурна дипломатія у світі: виклики та перспективи.

Рекомендована література

1. 25 років незалежності: нариси історії творення нації та держави / відп. ред. В. Смолій. Київ: Ніка-Центр, 2016. 544 с. URL: <http://resource.history.org.ua/item/0011051>
2. Грицак Я. Подолати минуле: глобальна історія України. Київ: Портал, 2021. 432 с.
3. Діанова Н. М. Історія релігії та церкви в Україні в національному та європейському контекстах : навч. посіб. Одеса : ОНУ імені І. І. Мечникова, 2019. 252 с. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/15735>
4. Енциклопедія історії України: у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. Київ: Наук. думка, 2003–2013. URL: <http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=F&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU>
5. Історія України: хрестоматія / упоряд. В. М. Литвин. Київ: Наук. думка, 2013. 1056 с. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-00-1312-4/978-966-00-1312-4.pdf>
6. Литвин В. Історія України: підручник / відп. ред. В. Смолій. Київ: Наук. думка, 2013. 991 с. URL: <http://resource.history.org.ua/item/0009298>
7. Плохій С. Брама Європи: історія України від скіфських воєн до незалежності. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2016. 496 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Plokhii_Serhii/Brama_Yevropy_Istoriia_Ukrainy_vid_s_kifskykh_voien_do_nezalezhnosti/
8. Полторак В. М. Хрестоматія з історії України для здобувачів першого рівня «бакалавр» неспеціальних факультетів. Одеса: ОНУ, 2020. 164 с.
9. Хмарський В. М. Історія України: конспект лекцій. Одеса: ОНУ імені І. І. Мечникова, 2019. 118 с. URL: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/25019>
10. Субтельний О. Історія України. Київ: Либідь, 2008. 720 с. URL:

https://chtyvo.org.ua/authors/Subtelnyi_Orest/Istoriia_Ukrainy/

11. Морозов А. В., Реент О. П. Українська революція 1917–1921: енциклопедія. Київ: Ін-т історії України НАН України, 2021. URL: <http://resource.history.org.ua/item/0015252>

12. Портнова Т. Дисиденти: українська інтелігенція в русі опору 60–80-х років. Харків: Віват, 2020. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Portnova_Tetiana/Dysydeny/

13. Голубєва І. Г. Культурна дипломатія України: історія, теорія, практика. Київ: ІПіЕНД НАН України, 2021. URL: http://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2021/06/Monografia-KD_Golubeva.pdf

14. Стахівський С. С. Україна в сучасному світі: геокультурні виміри. Київ: Либідь, 2020. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/13220>

15. Грицак Я. Нарис історії України: формування модерної нації XIX–XX століття. Київ: Генеза, 2000. 360 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Hrytsak_Yaroslav/Narys_istorii_Ukrainy_Formuvannia_modernoi_natsii_XIX_XX_stolittia/

ОЦІНЮВАННЯ

Загальна максимальна кількість балів – 100, в тому числі:

Очна форма:

- поточний контроль – 75 балів;
- періодичний контроль – 25 балів;

Заочна форма:

- поточний контроль – 50 балів;
- періодичний контроль – 50 балів;

Загальна підсумкова оцінка визначається як сума балів за результатами поточного і періодичного контролю. Залік проходить в усній формі, якщо в результаті поточного та періодичного контролю не набрано мінімальної для зарахування кількості балів – 60 балів і, якщо є бажання здобувача підвищити кількість набраних балів складаються питання для підсумкового контролю.

Критерії оцінки й термін здачі завдань чітко визначені (згідно з графіком навчального процесу) і заздалегідь оголошуються студентам.

Самостійна робота студентів.

Самостійна робота передбачає вивчення студентами рекомендованої та додаткової літератури, ознайомлення з джерелами для підготовки до

семінарських занять та/або лекцій та підготовки доповіді з презентацією, що має бути захищена на семінарському занятті або спеціально відведених годинах консультацій.

Результати самостійної роботи оцінюються під час поточного, підсумкового і періодичного контролю на лекціях і семінарських заняттях.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика щодо дедлайнів та перескладання: У випадку пропуску заняття з поважних причин здобувач зобов'язаний виконати контрольну роботу за відповідною темою у позанавчальний час за погодженням з викладачем. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин.

Політика щодо академічної доброчесності: під час опанування навчальної дисципліни категорично не припускаються будь-які види порушень академічної доброчесності з боку як здобувачів вищої освіти, так й викладача. У разі виявлення та фіксації будь-якого виду порушення академічної доброчесності, до порушника будуть застосовані санкції, передбачені Законом України «Про академічну доброчесність» та внутрішніми нормативними документами Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Політика щодо використання штучного інтелекту: в ході опанування цієї навчальної дисципліни забороняється оприлюднення текстів, зображень, моделей, даних, інших результатів, згенерованих штучним інтелектом, як результатів власної академічної та навчальної діяльності, якщо це не дозволено умовами навчального завдання, а сам цей факт не зазначено в навчальному завданні чи супровідних матеріалах до нього. Під час проходження підсумкового оцінювання використання ресурсів штучного інтелекту забороняється.